

משרד התנועה והתרבות-המולקה לתרבות תנוניתעלון הדרכה להוראת פרשת השבוע
ע"פ הגליונות של נחמה ליבוביץ

פרשת ויגש (תשי"ז)

מ"ו א-ד.

גליונות עוסק הפעם באחרונה שבהתגלויות שהתגלה ה' לאבות. שאלה א טובה רק למתקדמים. יש להפנות לבם למה שאמרו מפרשים שונים על הדרגות השונות שבהתגלות ה' לאבות ולנביאים, על התגלות ביום ועל התגלות בלילה וכל הדבורים האלה אינם כמשמעם כמובן - אלא באים לסמן בהירותה הפחות או יותר גדולה של ההארה האלוקית.

בקבוצה מתקדמת של מבוגרים יכול המורה לקרא לפני תלמידיו כאן קטע מתוך מורה פפוכים חלק ב' פרק מ"א ביחוד ההפוש שבין "ויבא אלוקים אל... בחלום הלילה" הנאמר באבימלך (כ' ג') ובלבן (ל"א כ"ד) ובין "ויאמר אלוקים ל... במראות הלילה".

"הלילה" כסמל למפחיד, לעוין, למאיים, ידוע גם בתנ"ך גם במדרשים גם בספרות העמים. וראית הלילה וחשכת הלילה כסמל לגלוח מופיעה במדרשים פעמים אין ספור.

שאלה ב יש לשים לב לפרט דידקטי: לעתים תכופות מפרשים פרושים לאותו דבור מתחיל לא רק פרושים שונים לאותו קשי אלא יש ואף הקשי שכל אחד מהם רואה באותו ד"ה הוא אחר. ואין הלומד יכול להבין דברי המפרשים ולהבין למה כל כך שונים דבריהם זה מזה, כל זמן שלא הביין מהו הקשי העומד בפני כל אחד. דרך משל: כל זמן שלא יבין שהאחד בא לישיב קשי רעיוני והשני לשוני; או שהאחד רואה לפניו טחירה בין מקום זה למקום אחר והשני רואה זרוח סגנונית בפ' עצמו החובע ישובו, כל זמן שלא יבחיין הלומד בין השאלה הנשאלת לפרשן לא יבין את חטובתו. שאלה ב אינה דומה -איפא - לשאלה הרגילה מאד בגליונות "מה בין הפרושים הנ"ל בישוב הקשי...". כי שם מובאות חטובות שונות לשאלה אחת ויש להבין את השוני שבין החטובות, וכאן השאלות הן שונות. (מסוג זה הם שני הפרושים של רש"י ושל ספורנו. בראשית כ"ח ז', ד"ה הן עוד היום גדול, שהראשון מיטיב קשי שבסגנון - את הכפל - והשני מיטיב תמיהה עניינית - את זכותו להתערב בעניינים לא לד. וע' ויגש חשט"ו שאלה ה2א) וכן וישיב שנה זו ד1).

שאלות ג וד קרובות זו לזו, עוסקות הן במורא התוקף את אחד האבות ולא נאמרה סבתו. גם באבינו הראשון (ט"ו א) וגם באבינו השלישי מוצאים אנו את דבריו המרגיעים של ה' אליו "אל תירא" בדגע של אשר ושמחה ולא בדגע של סכנה ולכן מוצדקת מאד השאלה שבה עוסקים הפרושים. לענין מוראו של אברהם יש לעיין ברש"י ט"ו א' וכן בגליון לך-לך חשט"א.

נחמה ליבוביץ.